

Kappetijn Safety Specialists weet wat veiligheid in een zeehaven vraagt

door Antoon Oosting

Havenautoriteiten in de Nederlandse zeehavens hebben de veiligheid in hun havengebieden in het algemeen goed op orde. Maar op bepaalde momenten of tijdens evenementen en vooral in gebieden met bijzondere functies kan het best nog wel beter. Dat vindt Kees Kappetijn van Kappetijn Safety Specialists. En hij heeft enig recht van spreken want als staf jurist stond hij vanaf 1992 aan de wieg van de Gezamenlijke Brandweer, het eerste samenwerkingsverband van een zestigtal bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en Rozenburg.

In een publiek-private samenwerking verzorgt de Gezamenlijke Brandweer de brandbestrijding en hulpverlening in het havengebied van Rotterdam waarin veel industriële bedrijven opereren, al dan niet met gevaarlijke stoffen. Volgens de in 1985 ingevoerde Brandweernetwet en het daarop aansluitende Besluit Bedrijfsbrandweten van 1991 kregen zo'n 35 bedrijven een formele aanwijzing om over een eigen bedrijfsbrandweer te beschikken. Het aantal kazernes van de gemeente voor publieke brandweerbijstand zou tegelijk ook iets moeten groeien. Daarmee lag direct de vraag op tafel of goede brandweerbijstand wordt bepaald door een groot aantal individuele kazernes of door een lager aantal kazer-

nes met 1 éénmaterieel- en inzetfilosofie dat vanuit een enkelvoudige organisatie- en managementprincipe wordt bestuurd.

Andere soorten branden

Het idee achter de gezamenlijke brandweer in een havengebied is volgens Kappetijn simpel: 'samen verantwoordelijk, samen organiseren, samen besturen, samen betalen'. Als je weet dat de scenario's groot en vernietigend zullen zijn en samenwerking vragen, organiseer die samenwerking dan op voorhand. Een raffinaderij of groot chemisch complex kan prima een eigen bedrijfsbrandweer in de benen houden, maar voor andere bedrijven is dat veel moeilijker. Maar een bedrijfsbrandweer van het ene bedrijf weet niet als vanzelf hoe moet worden ingegrepen bij de burens wanneer die om assistentie vragen.

Haven-industriegebied

Kappetijn: „Met één organisatie voor alle calamiteiten is een brandweermanagementprincipe speciaal geënt op alle risico's in een haven-

industriegebied. Dat zijn andere risico's dan in een stad. In een industriegebied als het Rotterdamse havengebied kun je te maken krijgen met scheepsbranden, procesbranden, tank- en putbranden, een brand in een vuilverwerkingsinstallatie. Voor dat soort branden heb je andere gereedschappen en andere kennis nodig dan in de stad.”

Uniek

De Gezamenlijke Brandweer opereert nu met uitstekend opgeleide specialisten en veel specialistisch materieel vanuit acht kazernes verspreid over het enorme Rotterdamse havengebied. De publiek-private samenwerking op dit gebied in Rotterdam was en is uniek en een voorbeeld voor andere havengebieden en hun autoriteiten geworden. Kappetijn heeft dit allemaal mogen helpen opzetten en kijkt er dan ook met voldoening op terug. Maar nadat in Rotterdam alles in 1998 op poten stond was het tijd voor nieuwe klussen waarbij de Rotterdamse ervaring uitstekende lessen bood.

Delfsail in Delfzijl is een groot publieksevenement.

Amsterdam EVOS Oost.

Rode draad

Met de schat aan Rotterdamse ervaring trad Kappetijn In dienst van Adviesbureau Van Dijke en het wereldwijd opererende Falck om uiteindelijk 12 jaar geleden Kappetijn Safety Specialists, adviseurs in industriële veiligheid voor Seveso-bedrijven en veiligheidsregio's op te richten. Rode draad in al het werk van KSS is wat er op veiligheidsgebied gebeurt in haven- en industriegebieden. Zo was het bureau onder andere betrokken bij de gezamenlijke brandwerven in de havengebieden van Moerdijk (2013) en die van Amsterdam (2020) en de samenwerkingverbanden voor brandweezorg in Antwerpen (2023) en Sohar (2024) in Oman. „Ons doel is steeds om, samen met lokale stakeholders, organisatieverbanden op te zetten die meer kwaliteit voor hetzelfde geld leveren”, zegt Kappetijn.

Tankopslag

Kappetijn Safety Specialists bestaat uit een team van een tiental medewerkers waaronder een aantal 'hyperspecialisten' op het gebied van brandweezorg en industriële veiligheid, zoals Kappetijn dat zelf benoemt. „Zo hebben we een hyperspecialist die alles weet van tankopslag en de risico's die daarbij komen kijken.” Vanuit zijn eigen expertise is hij ook betrokken bij de havens van het BOZ, de Brancheorganisatie Zeehavens.

Veiligheidsdilemma's

„Al die organisaties volgen wij en inmiddels hebben wij naast Rotterdam en Moerdijk het nodige gedaan om ook in andere havens te helpen bij het oplossen van veiligheidsdilemma's, het regelen van vergunningen voor evenementen en het opstellen van veiligheidsplannen.” Het gaat dan niet meer alleen om grote brandscenario's en chemische vrijzettingen, organisaties willen ook voorbereid zijn op uitval van stroom

of IT. En havenbedrijven prepareren zich ook op allerlei vormen van ondermijning. Crisismanagement wordt doorgaans vanuit één hand geregisseerd. Daar helpt KSS bij.

Publieksevenementen

Dat betreft dus ook grote publieksevenementen zoals afgelopen juni met Delfsail (318.000 bezoekers) in Delfzijl. Collega Casper Dollekamp was acht maanden in touw met een tiental stakeholders voor de veiligheidsparagraaf en daarna 5 dagen om dit evenement vlekkeloos te laten verlopen. In 2020 was hij daar ook al bij de organisatie van betrokkenen maar toen ging het in verband met de coronapandemie niet door. Voor 2025 staat Sail Amsterdam op de kalender, hiervoor worden maar liefst 2,3 miljoen bezoekers verwacht. Belangrijkste risico waarmee een veiligheidsorganisatie dan heeft te dealen is hoe je in geval van paniek bij brand op een schip, ongeregelheden op een kade of bij een voorstelling of concert de grote aantallen mensen zo snel mogelijk van de plek weg krijgt.

Kazerne GB Butaanweg, mede uitvalsbasis van ProRail.

Scenario-bewust

Kappetijn: „Het organiserend comité in een haven is verantwoordelijk voor het veiligheidsplan bij de vergunning, Havenbedrijven voegen daar het nautisch veiligheidsplan voor het natte deel van de haven aan toe. De gemeente en veiligheidsregio maken een plan voor de voorbereiding op calamiteiten. En daar komt nog een plan bij voor crowdmanagement en een plan voor de inzet van partners als de KNRM.” Wij adviseren hoe je gecoördineerd en scenario-bewust tot de beste gezamenlijke planvorming komt.

Mobiel organiseren

En net als bij de opzet van de Gezamenlijke Brandweer in de haven van Rotterdam zouden risicovolle bedrijven elders in Nederland zich wat Kappetijn betreft wat vaker mogen afvragen of ze zouden moeten investeren in eigen mensen, spullen en vaste systemen of dat het beter is om mobiele slagkracht te organiseren. In veel gevallen kan 'gezamenlijk mobiel' verstandiger zijn dan 'individueel vast'. Een organisatie die zich prepareert op een verscheidenheid aan bijzondere scenario-types, en alle mensen en materieel in eigen gelederen wil houden, moet ook de inspanningen van OTO (opleiding, training & oefening) en ITO (inspectie, testen & onderhoud) plegen.

Hoogwaardige organisatie

Dit vraagt vaak veel tijd, expertise en budget. Bij zeldzame scenario-types kan hoogwaardige organisatie op een beperkt aantal punten beter zijn dan gemiddelde organisatie op een groot aantal punten. Dan is het beter om een gespecialiseerd steunpunt te bellen. Dat duurt misschien even iets langer voor ze er zijn maar die hebben wel de mensen die ervaren zijn voor wat ze moeten doen met de spullen die ze nodig hebben. Tankbranden komen niet zo vaak voor, dus wanneer kun je daarvoor oefenen en ervaring opdoen?”, zegt Kappetijn.

Kade tijdens Delfsail.

Brandveiligheid

Overigens heeft KSS onder zijn 'hyperspecialisten' ook een scheepstechnoloog die weet hoe je scheepsbranden kunt bestrijden en daar opleidingen in geeft. Maar de Rotterdamse lessen kunnen ook worden toegepast op rangeerterreinen zoals de havenemplanten en het tussen Barendrecht en Zwijndrecht gelegen Kijfhoek. De brandveiligheid en brandweezorg op deze emplacements is, ook op Europees niveau gezien, van een zeer hoog niveau. Mede door de strategische samenwerkingsverbanden die ProRail daarvoor aangaat. Samen met partners staat KSS hierin ProRail bij.

Niet concurrerend

En hoewel hij vindt dat Rotterdam op veel calamiteiten in de haven zeer goed is voorbereid wil Kappetijn toch benadrukken dat elke haven een eigen, ander risicoprofiel heeft en dus ook een andere aanpak vereist met mogelijk andere specialisten en spullen. „Amsterdam is een haven met veel brandstofopslag en dus veel grote tankopslagbedrijven, maar de logistiek van een aantal bedrijven volgt de vormen van een schiereiland, wat de bereikbaarheid voor hulpdiensten bij bepaalde windrichtingen over de weg bemoeilijkt. Dan moet je dus kijken of je bijvoorbeeld extra blusboten kunt organiseren die vanaf het water een tankbrand kunnen helpen bestrijden”, aldus Kappetijn.

Eigen aanpak

Doordat Kappetijn en zijn specialisten ook bij de havens van Eemshaven, Sohar, Moerdijk en Antwerpen hun diensten hebben mogen aanbieden hebben ze ook geleerd hoe het soms anders kan en ook moet. Kappetijn: „Rotterdam mag het dan goed geregeld hebben maar je moet er voor waken overal Rotterdammertjes van te

willen maken. Elke haven vereist z'n eigen aanpak. In de haven van Antwerpen werken de brandwrenen van Antwerpen en Waasland samen met de bedrijfsbrandwrenen van de grote industriële complexen, maar ze hebben ook afgesproken dat ze in geval van rampenbestrijding ook een beroep op de Gezamenlijke Brandweer van Rotterdam kunnen doen. En andersom overigens. Veiligheid is niet concurrerend.”

Pallas-project

Een ander project waar specialisten van KSS bij betrokken zijn en zijn kennis en ervaring over samenwerkingsvormen voor brandweer op mogen loslaten is het Pallas-project in Petten. Hier wordt een nieuwe kernreactor gebouwd die op termijn de bestaande Hoge Flux Reactor gaat vervangen. Dick van Roosmalen en Niels Sekeris denken mee over dimensionering van een calamiteitenorganisatie. De nieuwe reactor trekt ook nieuwe economische bedrijvigheid aan, met groeikansen voor wat nu de Nuclear Health Center is gaan heten.

Collectieve calamiteitenorganisatie

Ook voor deze bedrijvenlocatie is de vraag gesteld of een collectieve calamiteitenorganisatie (zo mogelijk samen met de brandweer van de veiligheidsregio) mogelijk efficiënter en betrouwbaarder is dan de organisaties van een aantal individuele bedrijven en een vrijwillige brandweerkazerne op afstand buiten de poort. KSS kan hier adviseren met ervaringen uit zeker 15 Nederlandse en internationale samenwerkingen. Waardevolle expertise waarmee NRG Pallas in staat is om langjarige stabiliteit en betrouwbare paraatheid te organiseren.

Samenwerking havenbedrijf, brandwrenen Antwerpen-Waasland en bedrijfsbrandwrenen BASF, Evonik, TotalEnergies, Covestro en Kerncentrale Doel.

Bedrijfsnoodorganisaties & crisismanagement

Mutual Aid & Publiek Private Samenwerking

Seveso, Bedrijfsbrandweren & Externe Veiligheid

Verbeter de risicobeheersing in uw organisatie met Kappetijn

Kappetijn Safety Specialists (KSS) richt zich op advisering bij organisaties die zich moeten voorbereiden op stevige branden, calamiteiten of chemische vrijzettingen, uitval van nutsvoorzieningen en langdurige verstoringen van bedrijfsprocessen. Private organisaties met vaak grote belangen inzake continuïteit, slachtofferbeperking, imago-behoud, financiën en aansprakelijkheid. En publieke organisaties waarvoor een scherpere of meer gerichte voorbereiding het verschil kan zijn tussen 'gecontroleerd optreden' en 'onstuurbare maatschappelijke onrust'. Dergelijke organisaties vinden elkaar in Nederland onder meer in het Seveso-veld.

KSS ondersteunt organisaties in haven- en industriegebieden die vaak in samenwerking veiligheidsdilemma's adresseren. Dat lukt steeds meer in zowel Nederlandse als internationale industrie- en zeehavengebieden.

Kappetijn Safety Specialists heeft een plek voor nieuwe adviseurs om de gestage groei te blijven waarborgen; inhoud gedreven adviseurs kunnen zich melden.

Nadere inlichtingen:

Kappetijn Safety Specialists

Van Nelleweg 1 Rotterdam

T: 085-301 9554

E: contact@kappetijn.eu

www.kappetijn.eu